ARCHIEF

Commentaar concept Archiefwet 2021
Ingmar Koch, 20 januari 2020

Hieronder namens het Regionaal Historisch Centrum Limburg de opmerkingen bij het concept van de Archiefwet 2021 zoals dat op 29 november 2019 gepubliceerd is op https://www.internetconsultatie.nl/archiefwet.

Algemene opmerkingen
Stelselverantwoordelijkheid Minister OCW (p.19)
De beschrijving die hier gegeven wordt van stelselverantwoordelijkheid is wel heel beperkt. Dat zou betekenen dat de minister helemaal niets vindt (of hoeft te vinden) van het functioneren van de Archiefwet / het archiefbeheer bij de lokale overheden. Wat als – in de Tweede Kamer - aan de minister gevraagd wordt of de Archiefwet functioneert? Kan / moet hij daar dan antwoord op geven? En heeft hij daar dan indicatoren voor?
Volgens mij is de stelselverantwoordelijkheid het ideale instrument om alle overheden op eenzelfde manier – aan hun eigen toezichthouder - te laten rapporteren over de naleving van de wet.

Toezichtstelsel (p.26)
In deze paragraaf gaat het wel over het provinciale toezicht op de bestuurlijke naleving door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen (op grond van Gemeentewet en Waterschapswet). Het gaat echter niet over het interbestuurlijk toezicht van de minister op de provincies (conform artikel 121 van de Provinciewet).

Risicobenadering archiefbeheer (p31)
Het is prima dat overheden "passende maatregelen" moeten nemen en dat die bij verschillende categorieën van documenten anders uit kunnen pakken. Wat hierbij wel cruciaal is, is overeenstemming over de manier waarop overheden dit soort risico-analyses moeten maken: welke belangen moeten meegewogen worden? Hoe worden die gewogen etc. Anders is het onmogelijk om een oordeel te geven of verantwoording af te leggen over de adequaatheid van de maatregelen.
En, in tegenstelling tot wat hier staat, is e-mail GEEN informele communicatie.

Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel 2.2 lid 1
Waarom hoeft de verordening die PS moeten vaststellen niet meegedeeld te worden aan de minister?

Artikel 2.3 lid 3
Hoe werkt "gezamenlijke verantwoordelijkheid" bij documenten van een gemeenschappelijk orgaan? Als er meerdere verantwoordelijken zijn, is er in de praktijk niemand verantwoordelijk. Waarom hier niet aangegeven dat in de tekst van de gemeenschappelijke regeling opgenomen moet worden welke van de deelnemende overheidsorganen verantwoordelijk is?

Sint Pieterstraat 7, 6211 JM Maastricht
T +31 (0)43 328 55 00, F +31 (0)43 325 56 40
info@rhcl.nl, www.rhcl.nl

ARCHIEF

Artikel 2.6
Hiermee zijn alle overheden verplicht om een Besluit Informatiebeheer (of iets vergelijkbaars) op te stellen. Waarom is deze plicht beperkt tot regels voor niet-overgebrachte archieven? Zijn voor overgebrachte archieven geen "regels voor het beheer" nodig?

Artikel 2.7
1. Het lijkt misschien overdreven, maar ik zou hier dus ook zeggen dat bij provincies, gemeenten en waterschappen het verantwoordelijk orgaan bij overbrenging niet verandert.
2. Hoe dit zit bij gemeenschappelijke archiefdiensten? Kan het dagelijks bestuur van een GR het verantwoordelijk orgaan worden voor de overgebrachte archieven van de deelnemers? (Zoals nu bij verschillende regionale archiefdiensten die in een GR zitten het geval is – RHCe, SALHA, WBA)

Artikel 2.8, lid 3
Hierin wordt de problematiek die voor de RIEC's wordt beschreven in het onderzoek door Rotterdam, IOE en Noord-Brabant niet opgelost. Wat is de waarde en status van de documenten die dat niet-overheidsorgaan opmaakt of ontvangt bij de uitvoering van de taken van het overheidsorgaan (of meerdere overheidsorganen)?

Artikel 3.2
1. Het was fijn als hier stond dat de originele vernietigd moeten worden om de vervanging af te ronden.
2. Uit de MvT blijkt dat conversie nu ook vervanging is. In 2010 stond nog in artikel 25 lid 2 van de Archiefregeling:
   "Iedere conversie of migratie van digitale archiefbescheiden die niet geschiedt met inachtneming van de bij deze regeling gestelde eisen ten aanzien van de geordende en toegankelijke staat, is een vervanging in de zin van artikel 7 van de Archiefwet 1995."
   Dit lid is in 2013 geschrapt.
   Betekent dit dat conversie vanaf 2021 weer gelijk gesteld wordt aan vervanging?

Artikel 3.4
Uit het artikel blijkt niet expliciet dat de documenten eigenlijk onder het verantwoordelijk orgaan horen te berusten. Het lijkt er nu op dat ieder verantwoordelijk orgaan altijd aan iedereen kan vragen om reproducties te mogen maken. Passage uit AW95 toevoegen: "waaronder zij volgens de bepalingen van deze wet zouden behoren te berusten,"

Artikel 3.5
Gaan deze nadere regels ook gelden voor op termijn te vernietigen documenten?

ARCHIEF

Artikel 4.3

1. Wanneer start die termijn? Op het moment dat het document is aangemaakt / ontvangen? Op het moment dat het dossier / de serie wordt afgesloten?
2. En hoe zit het dan met die 10-jarenblokken?
3. In de toelichting staat dat de verkorting van de overbrengingstermijn ook gezien moet worden tegen de achtergrond van de passende en tijdige beheersmaatregelen die die digitale informatie vereist. Dat is waar, maar geldt natuurlijk ook voor op termijn te vernietigen informatie (die vaak ook langer dan 10 jaar bewaard moet worden).

Artikel 4.5

1. Hoe zit het met die voorwaarden voor ontheffing? Moet aan alle drie de voorwaarden voldaan worden? De suggestie is nu dat alleen aan a of aan b én c voldaan moet worden.
2. Als GS ontheffingen mogen verlenen, is het cruciaal dat de nadere regels voor adequate voorzieningen in de beloofde AMvB worden vastgelegd. Anders moeten GS die voorwaarden zelf verzinnen. Het is dus jammer dat in lid 4 staat dat nadere regels *kunnen* ipv *zullen* worden gesteld.

Artikel 5.1

Wat betekent dit voor de rijksarchieven die nu worden bewaard en beheerd door de RHC's (in de rijksarchiefbewaarplaatsen in de provincie)? Dit artikel suggereert dat alle (al overgebrachte) provinciale rijksarchieven bij het Nationaal Archief door de Algemene Rijksarchivaris moeten worden beheerd.

Artikel 6.2

Gelden deze beperkingsgronden met de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet meteen voor alle archieven die daarna overgebracht worden? (Dus stel de wet treeft op 1 januari 2021 in werking, moet de openbaarheid van dan de archieven uit de periode 1991-2000 die dan overgebracht worden ook op deze gronden beperkt worden? Of geldt er een overgangsperiode?

Artikel 6.4

Wat is de status van de adviesaanvraag die het verantwoordelijk overheidsorgaan moet vragen aan de beheerder van de archiefdienst? Valt deze adviesaanvraag onder Afdeling 3.3 van de AWB?

Artikel 7.3

1. Geldt dit straks alleen voor archieven die op basis van het nieuwe artikel 6.2 beperkt toegankelijk zijn of geldt dit ook voor archieven die al eerder met openbaarheidsbeperkingen zijn overgebracht?
2. Informatie verstrekken in andere vorm: dit betekent dat de archivaris in dossiers moet gaan afwegen welke specifieke informatie vertrouwelijk is en welke niet. Dat is bijna ondoenlijk, omdat de archivaris in tegenstelling tot de archiefvormer / het verantwoordelijk orgaan de inhoudelijke details van de dossiers niet kent en die afweging dus niet (goed) kan maken. Dit levert aanzienlijke risico's op. Zou het verantwoordelijk overheidsorgaan hier niet ook een formele rol in moeten spelen?

ARCHIEF

In de MvT wordt er van uit gegaan dat dit met "technische mogelijkheden" vereenvoudigd kan worden, maar omdat het hierbij voor een groot deel om interpretatie gaat, lijkt me dat erg optimistisch.

3. Betekent lid 2, dat de beheerder ook uit eigen beweging informatie openbaar kan maken uit beperkt openbare documenten? Spreekt hij eerst met het verantwoordelijk overheidsorgaan af dat documenten beperkt openbaar zijn en gaat hij ze daarna "gelakt" toch publiceren / openbaar maken?

Artikel 8.2
Hoe zit dit nou met vernietiging na overbrenging? Waarom wel een regeling voor rijksarchieven en niet voor de andere overgebrachte archieven?

Artikel 9.3
In paragraaf 4.11 wordt uitgebreid ingegaan op het toezicht door de IOE en de archivarissen. Daar wordt ook benadrukt dat het toezicht nu ook over "overgebrachte" archieven gaat. Dat is op rijksniveau nieuw en prima te regelen. De IOE heeft geen enkele rol bij het bewaren van overgebrachte archieven. Op decentraal niveau is dit complexer, omdat degene die het toezicht op het overgebrachte archief moet gaan uitoefenen ook de beheerder van dat archief is. Typisch is dat in de MvT (op p. 42) hier ook helemaal aan voorbij wordt gegaan. Daar gaat het alleen over de dubbelrol van de archivaris als beheerder van overgebrachte archieven en toezichthouder op niet overgebrachte archieven.
Op pagina 41 wordt verder gesproken over "risicotoezicht". Geen idee wat dit betekent.

Ingmar Koch en Lita Wiggers

20.0053-LW-hw
X07.1 Bestuur